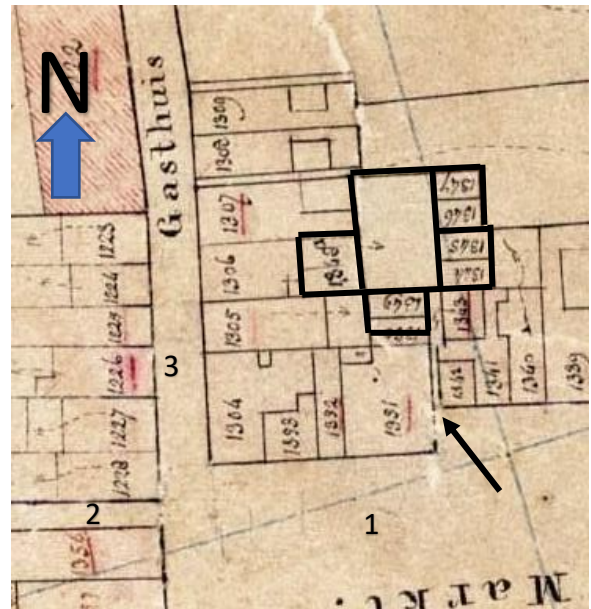
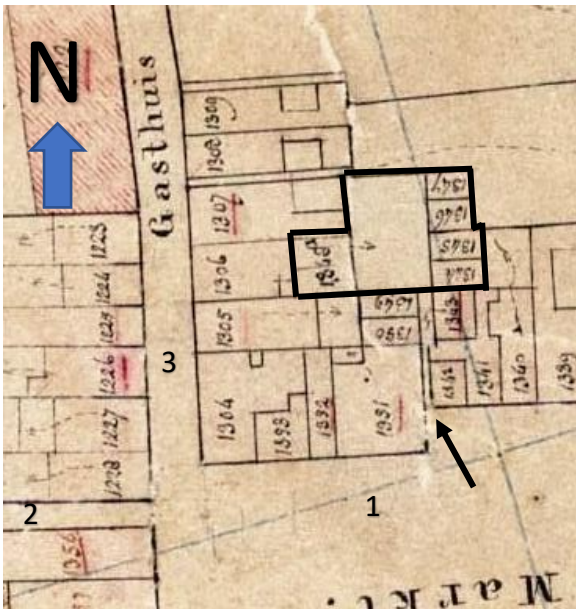

Bruiningshofje

Link naar website van Haarlemse Hofjes: <https://www.haarlemsehofjes.nl/>

Locatie: Botermarkt 9

NL-HlmNHA_491_0588 ; A.van Diggelen ; 1823 ; Kadastrale kaart Haarlem (minuutplan), sectie C, blad 1, genaamd Botermarkt. Uitsnede Bruiningshofje

Links : Zwarte lijn : Hofje met oude indeling met 6 woninkjes; rechts Hofje met huidige indeling met 4 woninkjes

Zwarte pijl : Gang als toegang vanaf de Botermarkt

- 1: Botermarkt
- 2: Barrevoetestraat
- 3: Gasthuisstraat

NL-HlmNHA_5401822 ; ? ; 1904 ; Bruiningshofje, binnenhof richting noordoost

DSC_7780 ; AV ; 2-8-2017 ; Vergelijkbaar standpunt als foto links, maar iets meer naar het noorden gericht. De gevels zijn opvallend gewijzigd en de plek van de pomp ook.

DSC_7779 ; AV ; 2-8-2017 ; binnenhof, gezicht richting zuidoost

DSC_7776 ; AV ; 2-8-2017 ; toegang vanaf de Botermarkt. In het verleden kwamen zulk soort verborgen toegangen veel voor.

De exacte stichtingsdatum van het Bruiningshofje is niet helemaal duidelijk. Waarschijnlijk ligt het ergens in de jaren 1610-1618. Wel is duidelijk, dat het gesticht is door Jan Bruinincq Gerritsz. Dit hofje was sterk verbonden met de Doopsgezinde kerk van het Vlaamse Blok aan het Klein Heiligland.

Het hofje ligt nogal verscholen achter huizen van de Botermarkt, in de stichtingstijd Ossenmarkt geheten. Via een lange gang komt men in het hofje. Dit hofje kan men beschouwen als een voorbeeld van hoe verscholen vroeger vele hofjes lagen en hoe kleinschalig en hoe klein de huisjes vroeger waren. Op de kaartfragmenten hierboven, ziet men links de oorspronkelijke toestand van het hofje met zes huisjes en rechts de huidige situatie met vier huisjes. Ook na de vergroting lijken de huisjes nog steeds klein, zeker als je hiervoor kijkt naar de omringende bebouwing. Op het kaartfragmenten rechts kan men zien hoe men door samenvoeging van woninkjes de huidige woningomvang bereikt heeft. Het hofje is waarschijnlijk samengesteld uit diverse eigendommen van de stichter ter plaatse van het huidige hofje. Hoe het hofje er oorspronkelijk uitgezien heeft is niet duidelijk. Wel is bekend, dat er lange tijd zes kleine woningen voor zes oude vrouwen waren.

In 1936 is het hofje in zo'n slechte staat, dat slechts twee huisjes gerestaureerd konden worden en vier huisjes gesloopt moesten worden. Deze vier gesloopt huisjes werden door twee nieuwe woningen vervangen. Uitdrukkelijk heeft men het historisch karakter bewaard. In de gang waren er nog twee huisjes. Van de ene, grenzend aan het hofje zelf, werd een woning gemaakt, waarna het hofje dus vijf woningen voor vijf bewoners telde. Het andere huisje werd een pakhuisje voor de verhuur. Bij de restauratie van 1936 kregen alle huisjes waterleiding, elektriciteit, gas en eigen wc. In 1975 zijn nog twee huisjes links van de toegang tot één huisje samengevoegd en kregen alle huisjes in deze periode CV. Het pakhuisje in de gang werd gedeeltelijk bij de naastliggende woning getrokken en deels als bergruimte voor de bewoners ingericht. Zodoende heeft het hofje nu vier huisjes met vier bewoners. In 1994 vond nogmaals een aanpassing aan de moderne tijd plaats.

Het hofje was een soort familiebezit. Bij vrijkomende woningen in het hofje gaf men de voorkeur aan leden van de eigen familie, met als voorwaarde, dat ze lid moesten zijn van de Doopsgezinde kerk van het Vlaamse Blok aan het Klein Heiligland. Dankzij vele legaten van de familie van de stichter waren de bewoners ruim voorzien van preuves: na 1788 kreeg men bijvoorbeeld 20 stuivers per week, bij Pasen en Hartjesdag volgde er een extra uitkering. Per jaar kreeg elke bewoonster 20 ton turf, twee vaatjes boter, twee zakken aardappelen, twee hemden en voor alle bewoners een halve zak zout. Chirurgijn en apotheker waren gratis. In 1788 en 1790 volgden ook nog een extra uitkering. Men had een gratis woning. Men had ook een gratis begrafenis als men de erfenis aan het hofje naliet. Rond 1810 vond er een halvering van de preuves plaats door de tiërcering (de rente op de staatsschuld/staatsobligaties werd tot een derde terug gebracht, omdat de overheid meer aan rente uit moest betalen, dan men aan belasting binnenkreeg). Wel had men toen nog gratis huisvesting en verwarming. Rond 1970 verstreekte het hofje nog een preuve van f 3 per week. In de periode daarna (jaar onbekend) is deze laatste preuve afgeschaft.

De stichtersfamilie Bruininck heeft het hofje met ettelijke legaten goed bedacht. Het ging hierbij o.a. om geld, rente van kapitalen en onroerend goed. In zekere zin waren de erfenissen van de bewoners ook een bron van inkomsten. Echter, als men een erfenis van een bewoonster kreeg, moest het hofje wel de begrafenis betalen. Verder had men nog een huuropbrengst van diverse huizen.

Dit hofje is heel lang familiebezit van de familie Bruininck geweest. Zodoende werden zo lang als het kon leden van de familie tot regenten benoemd. Ze moesten wel mannen zijn en men moest lid zijn van de Doopsgezinde kerk van het Vlaams Blok. De overige leden van het bestuur moesten ook lid zijn van de Doopsgezinde kerk van het Vlaams Blok. Na het uitsterven van de mannelijke lijn van de familie in 1789 werden ook de regententaken vervuld door leden van de Doopsgezinde kerk. In 1922 diende zich echter een nieuw familielid van de familie Bruininck aan. Deze tak van de familie bleef tot 1975 in het bestuur.

Bibliografie kort

(Allan, 1973, herdruk van boek uit 1888) (Craandijk, 1904) (Kurtz, 1972) (Peetoom, et al., 2001)

Bibliografie uitgebreid

Allan, F. 1973, herdruk van boek uit 1888. *Geschiedenis en beschrijving van Haarlem van de vroegste tijden tot op onze dagen, vierde of laatste deel.* Haarlem : Boekhandel H. Coebergh, 1973, herdruk van boek uit 1888. Vol. vierde of laatste deel.

Craandijk, J. 1904. *De Haarlemsche Hofjes.* Haarlem : De Erven F. Bohn/Vereniging Haarlem, 1904.

Kurtz, G.H. 1972. *Haarlemse Hofjes.* Haarlem : Schuyt & Co, 1972. ISBN 90 6097 027 6.

Peetoom, Lenie en van der Hoek, Letty. 2001. *Door gangen en poorten naar de hofjes van Haarlem.* Leiden : Barabinsk, Historische Uitgaven nr. 2, 2001. ISBN 90 73983 17 7.